

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

Dr. Papp Imre
közjogi szakállamtitkár úr részére

Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium
1055 Budapest Kossuth Lajos tér 4.

Tárgy: a büntetések, az intézkedések, egyes
kényszerintézkedések és az elzárás végrehajtásáról
szóló kormány-előterjesztés tervezetének
véleményezése

Tisztelt Szakállamtitkár Úr!

A Magyar Helsinki Bizottság köszönettel megkapta a tárgybeli előterjesztést szakmai véleményezés céljából. Szervezetünk már évekkorábban is közreműködött a Bv. kódex akkori tervezetének előkészítésében, szakmai konferenciát szerveztünk az akkori verzió hiányosságainak és erősségeinek megvitatása tárgyában, melyen a szakma minden érintettje képviseltette magát. Ezért is értesültünk örömmel arról, hogy a már igencsak régóta felülvizsgálatra szoruló ágazati jogszabály reformja újra napirendre került. A tervezettel kapcsolatban az alábbi megjegyzéseket tesszük.

I. Általános megjegyzések

Véleményünk kialakítását nagyban befolyásolja az a tény, hogy immár évtizedes múltra tekint vissza börtönmegfigyelő programunk, így a börtönviszonyok reális ismeretének fényében vagyunk kénytelenek olvasni és értelmezni a tervezetet úgy, hogy számunkra a hangsúly értelemszerűen elsődlegesen nem a biztonsági-bv. szervezeti érdekek érvényesítésén, hanem az emberi jogi szempontok érvényesítésén van, ez *expressis verbis* felvállalt pozíció. Ez alapvetően meghatározza azt, hogy a tervezet mely részeihez fűzünk kommentárt, az emberi jogi szempontból irreleváns kérdéseket, valamint a fogvatartással kapcsolatban nem álló tartalmakat véleményünk nem, vagy csak érintőlegesen elemzi.

Előzetesen két megjegyzést szeretnék tenni a tervezettel kapcsolatban. Egyrészt a kéthetes határidő rendkívül szoros volt a több mint 350 oldalas anyag áttanulmányozására, a feszített időkeret nem tette lehetővé egy egységes, jól áttekinthető elemzés elkészítését, fel kellett osztani az anyagot kollégáim között tanulmányozásra. Úgy gondolom, hogy ekkora terjedelem esetén indokolt legalább egy hónapos határidő biztosítása. Másrészt megjegyezném, hogy a tervezetből teljesen hiányzik az indokolás rész, ami rendkívül megnehezíti annak értékelését. Részletes indokolás birtokában mélyebb elemzés is lehetséges lett volna.

Végül szeretném leszögezni, hogy a vélemény megfogalmazása során a tevékenység természetéből adódóan elsődlegesen a tervezet hiányosságaira koncentráltunk, így nem térünk ki azokra a

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

szakaszokra, amelyeket alapvetően üdvözlendőnek tartunk. Ezért itt szeretném megjegyezni, hogy a „Részletes előterjesztésben” ismertetett koncepcionális újítások irányával maradéktalanul egyetértünk – annyi megjegyzéssel, hogy álláspontunk szerint a kodifikált szöveg néhány ponton nincs összhangban konklúzív erejű érvekkel (pl. a rezsimszisztem esetében megítélésünk szerint ki kell mondani, hogy az enyhébb fokozat egyetlen rezsimsimje sem lehet szigorúbb, mint egy szigorúbb fokozat rezsimsimje, és ennek az elvnek maradéktalanul érvényesülnie kell a részletszabályok szintjén is), ezekre külön kitérünk a részletes elemzésben.

II. Részletes elemzés

A) Vezetői összefoglaló

A hatásvizsgálat hiányos, nem kvantifikált jóslások alapján nem lehet intézményi reformot megvalósítani. Létezik tudományosan használható módszer például annak becslésére, hogy a Btk. novella következtében középtávon (5 év) mennyivel fog nőni a börtönpopuláció összlétszáma, ilyen számadatok azonban nem szerepelnek az anyagban. Így nem lehet azt sem megítélni, hogy a jövőben a bv. szervezetrendszer alkalmas lesz-e a várhatóan növekvő zsúfoltsággal megküzdeni. Ez arra tekintettel különösen problematikus, hogy a tervezet emelni kívánja az egy fogva tartottra jutó minimális nettó szabad mozgástér mértékét, azonban az alacsonyabb előírás betartása sem realitás évtizedek óta. Így a bv. szervezetrendszer folyamatos jogsértést követ el, a börtönpopuláció létszámának változásával kapcsolatos megközelítő becslések hiányában nem ítéltető meg, hogy végrehajtható-e jogszerűen a szabad mozgástérre vonatkozó tervezett előírás.

Az összefoglaló költségvetési hatásainak ismertetéséből hiányzik a Független Rendészeti Panasztestület Fogvatartás-vizsgálati Bizottságával kapcsolatos költségelemek megjelenítése, pedig ez a tétel messze nem elhanyagolható terhet jelent, legalább százmilliós nagyságrendről lehet szó.

B) Az előterjesztés tervezete

Általában

Fontosnak tartanánk előírni, hogy

- a) a fogvatartottak nem szólíthatók számmal, csak a nevükön. A szám használata önmagában sérti a méltóságot, és rendkívül rossz történelmi korokat idéz.
- b) a kábítószer-függő fogvatartottak metadonos kiváltó kezelését minden bv. intézetben tegyék lehetővé, ennek hiánya embertelen bánásmódot is eredményezhet, különös tekintettel az 1-1/15/2009.(V.13.) OP intézkedésre.
- c) Célszerű lenne az úgynevezett büntetés-végrehajtási ügyek, valamint a fogvatartással kapcsolatos, de büntetés-végrehajtási ügynek nem minősülő ügyek (pl. panaszügyek) részletes eljárási szabályainak megalkotása, és a kódexben való rögzítése. Az előterjesztés a hatályos szabályozással megegyezően nem rendel a Be. vagy a Ket. szabályait alkalmazni ezen eljárásokra, így számos garanciális jelentőségű kérdés tisztázatlan marad, ami azért is különösen problematikus, mert a fegyelmi ügyben kiszabott határozatnak van egy továbbgyűrűző hatása: a feltételes szabadságra bocsátás tárgyában hozott döntés a bv. bíró különös súllyal veszi figyelembe a fogvatartás során kiszabott fegyelmi büntetéseket. Megfelelő eljárási garanciák

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

hiányában így elégtelenül szabályozott eljárási rendben kiszabott szankciók járulhatnak hozzá a feltételes szabadságra bocsátás elutasításához.

Részletesen

5. §

A védelemhez való jog körében – figyelemmel az anyanyelv használatához fűződő jogra – indokolt lenne szabályozni, hogy a magyar nyelvet nem beszélő fogvatartottal folytatandó konzultációra érkező védővel együtt a tolmács is ellenőrzés nélkül kommunikálhat a fogvatartottal a védő és a védenca közötti kapcsolattartás lehetővé tétele érdekében.

12. §

A tervezet nem definiálja a büntetés végrehajthatóságának elévülése körében a végrehajtás végett tett érdemi intézkedés fogalmát, így nem egyértelmű, hogy milyen jogcselekmény szakítja félbe az elévülési időt.

17. §

Az intézményt mindenképpen üdvözlendőnek tartjuk, azonban szeretnénk néhány megjegyzést fűzni a tervezet szövegéhez.

a) Tisztázni érdemes, hogy a testület milyen viszonyban áll az Kínzás elleni ENSZ Egyezmény fakultatív jegyzőkönyve által felállítani kívánt ún. nemzeti megelőző mechanizmussal. Ez fontos kérdés, hiszen hazánk súlyos lemaradásban van a jegyzőkönyv ratifikálásával, ami azért is különösen kínos, mert a mai napig a világon 73 ország írta alá vagy ratifikálta az egyezményt, köztük Sierra Leone, Bolívia, Kambodzsa vagy éppen Albánia. Az intézmény kisebb módosításokkal alkalmas lehet a nemzeti megelőző mechanizmus funkciójának betöltésére (pl. a bizottság tagjai között lennie kellene orvosnak és pszichiáternek), megfontolásra javasoljuk ennek a szempontnak a végiggondolását a végeleges szöveg kialakítása során.

b) A bizottsági tagokkal szemben nem tartjuk indokoltnak az öregségi nyugdíjkorhatárra vonatkozó kizáró ok szerepeltetését. A tevékenység éppen olyan tartalmú, ahol a 70. életévig a szakmailag egyébként alkalmas személyek jelentősen hozzá tudnak járulni az intézmény sikeres működéséhez. A korhatár bevezetésével a Panasztestület létrehozásakor sem értettünk egyet. Ugyanígy nem tartjuk indokoltnak, hogy ne lehessen a testület tagja az, akinek hozzátartozója intézetben fogvatartott, ez a szabály azzal az abszurd következménnyel jár, hogy amennyiben valamely tag testvérének bejegyzett élettársát előzetes letartóztatásba helyezik, akkor az érintett tag elveszti státuszát. Legfeljebb annak kimondása lehet indokolt, hogy az a tag, akinek valamely hozzátartozója fogva van tartva, a fogvatartás helyéül szolgáló intézet vonatkozásában ne gyakorolhassa a funkciójával járó jogosítványokat. A tagokkal szembeni nemzetbiztonsági ellenőrzés indokolt lehet – tekintettel az ellenőrzés nélküli kapcsolattartás lehetőségére –, azonban ilyen kizáró indok nem.

21. §

Az (1) bekezdésben nem világos a panasz tárgyában dönteni jogosult személyre vonatkozó szabály. Egyrészt nem egyértelmű, hogy mit jelent a végrehajtásért felelős szerv egység fogalma. Ha ezt az intézeti SZMSZ vagy házirend határozza meg, akkor a kérdés tisztázható, de a

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

szabályból például az következik, hogy ha a „körleteket” külön egységnek tekintjük, az egészségügyi körleten tartózkodó fogvatartott panaszja esetén ennek a körletnek a vezetője fogja elbírálni a panaszt akkor is, ha a panasz pl. a fegyelmi körletet érinti, ami nem tűnik ésszerű megoldásnak.

22. §

Nem tartjuk elfogadhatónak, hogy a panasz tekintetében nem kell határozatot hozni, hanem csak tájékoztatni kell a panasztevőt annak elbírálásáról. Ez ugyanis összeolvasva a 23.-26. §-okkal azt jelenti, hogy a panaszügyben hozott döntéssel szemben soha nem lehet bírósághoz fordulni, akkor sem, ha a fogvatartott alapvető jogát, érdekét érinti. A fogvatartott többszörösen kiszolgáltatott helyzetben van az intézettel szemben, mindenképpen indokolt tehát az intézeti döntéssel szemben külső jogorvoslatot biztosítani. Ráadásul a panasz elbírálásáról szóló tájékoztatásra nem érvényesülnek a határozattal szemben támasztott indokolási követelmény, így elképzelhető, hogy a panasz elutasítása semmiféle indokolást nem tartalmaz.

Ismételten felhívva a figyelmet az általános megjegyzések között már felvetett problémára, jelezzük, hogy indokolt lenne a panaszeljárások eljárási szabályait részletesen rögzíteni. Például nem tudható, hogy milyen bizonyítási eszközök használhatók fel egy ilyen eljárásban, hogyan zajlik egy eljárási cselekmény (ki nyilatkozhat és milyen rendben), milyen abszolút vagy relatív tanúzási akadályok, mentességek állnak fent, és legfőképpen milyen jogorvoslati út áll a fogvatartott rendelkezésére a döntéssel szemben, ami elengedhetetlen ahhoz, hogy a panaszok kivizsgálására irányuló eljárás megfelelően az alapvető garanciális követelményeknek.

37. §

A szabály ellentmondani látszik a 29. § (3) bekezdésének, amely kizárja a fogvatartottnak kiadható adat köréből az elítélt csoportba sorolásának, illetőleg a motivációs biztonsági értékelése alapjául szolgáló iratokat, a nevelői véleményeket, a foglalkozásokról szóló feljegyzéseket és az egyéni pártfogó felügyelői tervet, amelyek pedig az Avtv. alapján a fogvatartott személyes adatainak minősülnek, így a 37. § alapján megismerhetők a fogvatartott által. A tervezet szövegéből az következik, hogy a fogvatartott például megismerheti pl. a biztonsági csoportba sorolása alapjául szolgáló iratokat, csak azokról nem készíthet másolatot.

45. §

A szabadságvesztés végrehajtásának elhalasztására vonatkozó szabályozás álláspontunk szerint felülvizsgálatra szorul. Indokolt lenne nevesíteni halasztási okként az érintett egészségi állapotát, és halasztást lehetővé tenni három hónapnál hosszabb időtartamra az életet közvetlenül nem fenyegető betegség kezelése céljából is. A Bizottság praxisa során több alkalommal találkozott olyan fogvatartottal, akinek egészségi állapota miatt indokolt lett volna halasztást adni (pl. rákos beteg kemoterápiás vagy sugárkezelése céljából), amire a bíróságnak nem volt lehetősége, mert orvosilag a közvetlen életveszély nem volt bizonyítható. Súlyos teher a bv. szervezetnek is az ilyen beteg személyeket naponta kezelésre szállítani vagy külkórházban a folyamatos őrzést és felügyeletet biztosítani, amit nem éri meg felvállalni azért, hogy fél évvel hamarabb hajtsuk végre az ilyen személyek büntetését, ráadásul, hogy az ilyen személyek magyar bv. intézetben történő elhelyezése embertelen bánásmódnak is minősülhet, tekintettel az ágazat általános állapotára.

75. § (3)

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

A Magyar Helsinki Bizottság a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés büntetést alkotmányellenesnek tartja, így értelemszerűen a végrehajtás céljának megjelölését sem tartjuk indokoltnak (http://helsinki.hu/Friss_anyagok/htmls/489).

85. §

Bántalmazás gyanúja esetén kívánatos, hogy az orvosi vizsgálatot ne a bv. intézet, hanem civil kórház végezze el, ennek érdekében legyen az előállító hatóság kötelezettsége a bántalmazás észlelése, vagy az erre való hivatkozás esetén az orvosi vizsgálatra való civil kórházba szállítás. Amennyiben a bv. intézet bántalmazás jeleit észleli, vagy a befogadás során az érintett erre hivatkozik, úgy a bv csak akkor legyen jogosult átvenni az átkísért-előállított személyt, ha látellelten adják át és olyan okirattal, amely szerint az átkísérést végző haladéktalanul megteszi a megfelelő intézkedést – ügyészség értesítése..

86. § (1)

Annak érdekében, hogy az elítélt hozzátartozója, vagy az általa megjelölt egyéb személy is értesüljön a befogadásról, indokoltnak tartjuk, hogy ezen bekezdés egy (2) bekezdéssel egészüljön ki. „Az intézet az elítélt befogadásáról haladéktalanul, de legkésőbb 12 órán belül értesíti a fogvatartott által megjelölt személyt”. Megítélésünk szerint mindez független a 88.§-ban szabályozott kapcsolattartási rendelkezésektől, és azt szolgálja, hogy ne teljenek el adott esetben napok, amíg a hozzátartozó számára világossá válik, hogy a fogvatartottat melyik intézetben helyezték el helyezték el.

89. §

Üdvözlendő a haladéktalan egészségügyi vizsgálat. A **(2) bekezdés** kiegészítendő azzal, hogy a személyzet jelenlétét dokumentálni kell, megjelölve a jelenlét okát.

90. § (2) c)

A rendelkezés túl távan fogalmazza meg a tiltott tárgyak körét, hiszen gyakorlatilag bármilyen tárggyal (toll, könyv, papucs, törölköző stb.) lehetséges például testi sértést elkövetni, e pont lehetőséget ad arra, hogy a tiltott tárgyak körét indokolatlanul korlátozzák. Ezért ezen szabály elhagyása indokolt, a többi pont szerinti korlátozásokat elegendőnek tartjuk, egyébként a szabályozási koncepcióval – vagyis csak a tiltott tárgyak körét kell meghatározni – egyetértünk.

90. § (4)

Jelen megfogalmazásában a rendelkezést a tulajdonhoz való alkotmányos jog (azon belül a rendelkezési jog) szükségtelen és indokolatlan korlátozásának tartjuk. Szükséges és arányos mértékben a korlátozás lehetséges – például olyan megfogalmazásban, hogy „az intézet tárgyak átruházását indokolt esetben megtilthatja illetve szükséges mértékben korlátozhatja”. Az például elfogadható, hogy az elítélt ne folytasson gazdasági tevékenységet, ez értelemszerűen tiltható. Abban az esetben, ha az átruházási szándék mögött valamilyen kényszer, vagy fenyegetés áll, úgy ez a magatartás természetesen egyébként is tilos. Egyébként az eredeti rendelkezés is megkerülhető azzal, hogy a fogvatartott kiküldi a tárgyat az intézetből, amit másnak küldenek vissza.

94. §

A jogorvoslati lehetőség ilyen meghatározása előremutató és üdvözlendő.

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

100. § f)

Indokolatlan a közérdekű adatok megismerésének korlátozása.

105. § (4)

Nagyon fontos újítás a házirend elleni jogorvoslat bevezetése. A házirendek felülvizsgálhatósága alapvető fontosságú kérdés, hiszen a bv. kódex tervezete számos kérdésben mérlegelési jogkört biztosít az intézeti parancsnokoknak, amelynek nem megfelelő gyakorlása vezethet jogsérelemhez, a fogvatartotti jogok indokoltan korlátozásához.. Erre a lehetőségre mindenképpen indokolt jogorvoslatot biztosítani.

105-107. §

Ismételten felhívjuk a figyelmet, hogy a panasz tekintetében hozott döntéssel szemben megfelelő, külső, a büntetés-végrehajtás szervezetrendszerén kívüli jogorvoslati lehetőséget kell biztosítani. Az, hogy a személyes szabadsághoz való jog elvonása kapcsán a fogvatartást foganatosító intézménnyel szemben előterjesztett panaszok vonatkozásában ilyen jogorvoslati út nem áll rendelkezésre, illetve, hogy a panasz elbírálásáról való tájékoztatás tekintetében nincs előírva megfelelő indokolási kötelezettség, álláspontunk szerint az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében rögzített jogorvoslati jog sérelmét jelentheti.

Jelezzük egyúttal, hogy a 106. § némi kiegészítéssel megismétli a 22. § szövegét.

108-110. §

A Független Rendészeti Panasztestület (FRPT) kapcsán is jelezzük, hogy amennyiben nem biztosítja a jogalkotó az országos parancsnoknak a Testület állásfoglalása nyomán született döntésével szemben a bírói felülvizsgálatot, a Testület szerepe teljesen formálissá válhat. A gyakorlat azt mutatja, hogy a rendőrségi panaszeljárások vonatkozásában van jelentősége annak, hogy a Testület álláspontjával ellentétes országos parancsnoki döntéssel szemben az érintett bírósághoz fordulhat. Nem indokolt ennek a lehetőségnek az elvétele a fogvatartást érintő ügyekben.

Az FRPT gyakorlata azt mutatja, hogy mivel az ügy eldöntéséhez szükséges iratokat jellemzően az eljárás gyors lefolytatásában nem mindig érdekelt érintett szervén keresztül tudja beszerezni a vizsgálatot folytató testületi tag, a 30 napos elintézési határidő bizonyosan nem tartható. Indokolt ezért az Rtv.-ben rögzített 90, vagy legalább 60 napos határidőt biztosítani.

Az FRPT működésének tapasztalatai alapján egyértelmű, hogy amennyiben nem hatalmazza fel kifejezetten a jogszabály a Testületet, hogy a bv. állománytól is felvilágosítást kérjen, a panaszok alapos kivizsgálása jelentősen megnehezül. Javasoljuk ezért, hogy az Obtv.-ből vegye át a jogalkotó a 18. § (3) bekezdését: A Testület tagja vagy munkatársa az általa vizsgált ügy intézőjét vagy a panasszal érintett szerv bármely munkatársát meghallgathatja, továbbá az érintett szerv vezetőjét vagy felügyeleti szervének vezetőjét, valamint az annak lefolytatására a jogszabály által egyébként feljogosított szerv vezetőjét vizsgálat lefolytatására kérheti fel.”

111. §

(3) bekezdéshez

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

Nem a vallási szertartáson, hanem a csoportos vallási szertartáson való részvétel joga korlátozható, vélelmezhetően ez elírás a tervezetben

(6) bekezdéshez

Amennyiben ez a rendelkezés kizárja, hogy a fogvatartott vallási célból kapcsolatot létesíthessen a nem a börtönlelkészi szolgálat rendjébe tartozó egyházi képviselővel is, úgy ezen szabály kiegészítésre szorul.

118. § (2)

A fogvatartottak pszichoszociális érdekei miatt előremutatónak tartjuk a kötelező időkeret meghatározását és a széles körben biztosítandó programokat.

121. § (3)

Úgy véljük, hogy a munkavégzés kötelező felmentés volna indokolt, kivéve, ha a fogvatartott kifejezetten visszautasítja, s természetesen a vizsgára felkészülés idejére a Munka Törvénykönyve szerinti idő tekinthető irányadónak, hiszen minden más indokolatlan diszkriminációt jelentene a dolgozó hallgatók között.

134. § (1)

Üdvözlendő, hogy az elmaradt szabad levegőn tartózkodást az intézetnek pótolnia kell.

137. §

Fontos, hogy a fogvatartott elhalálása esetén ne csak a törvényességi felügyeletre illetékes ügyészség kapjon értesítést, hanem a kapcsolattartó és az egyéb ismert hozzátartozó is.

Végrehajtási fokozatok és rezsimek általában

- Indokolatlan a havi egy alkalomnál ritkább csomagfogadás előírása különösen úgy, hogy emellett nem növekszik nagyságrendekkel a kivásárlásra költhető összeg. A havi 5000.-forintnyi összeg a mai gazdasági viszonyok és infláció mellett irreálisan alacsony, indokolt jelenleg ennek négyszerese is, végrehajtási fokozattól függetlenül – a nyilvánvalóan ez az összeg sem bizonyosan elegendő akár pár év múlva. Álláspontunk szerint a gyorsan változó életviszonyok miatt ezt az összeget egyébként sem törvényi szinten, hanem más, rugalmasabban változtatható jogszabályi formában, pl. kormányrendeletben kell meghatározni.
- Elfogadhatatlan a látogatásra szánható időtartam havi egy óra alá csökkentése általános jelleggel bármilyen rezsimben, vagy fokozatban. Ez ellentétes a CPT vonatkozó ajánlásaival. 2005-ös országjelentésében az Európa Tanács kínzás elleni bizottsága élesen bírálta már a havi egyórás időtartamot is: „A CPT legutóbbi látogatása óta nem következtek be változások a fogvatartottaknak a külvilággal való kapcsolattartását szabályozó rendelkezések tekintetében. A CPT régóta hangoztatott ajánlása ellenére továbbra sem növelték meg a magyar hatóságok a látogatások havi egyórás tartamát. [...] A CPT ezért ismét hangsúlyozni kívánja: a havi egyórás látogatófogadás [...] nem elég ahhoz, hogy a fogvatartottak megfelelő kapcsolatot tarthassanak fent a családtagjaikkal és barátaikkal. A CPT felhívja a magyar hatóságokat, hogy jelentősen emeljék a minimális látogatási időtartamot. (<http://www.cpt.coe.int/documents/hun/2006-20-inf-eng.htm>, 112. §) Szintén nem indokolható, hogy az akár szigorúbb végrehajtási fokozatban/rezsim

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

alatt miért jogosultak az elítéltek csak rövidebb időtartamban karitatív szervezetekkel kapcsolattartásra.

- Amennyiben a birtokban nem tartható tárgyak bővítésére a tervezet lehetőséget enged, úgy meg kell határozni, hogy azt milyen formában kell meghatározni az egyes rezsimekben (pl. házirend stb.).
- Jóval áttekinthetőbb kodifikációs megoldás lenne, ha az egyes végrehajtási fokozatoknál a közös szabályokat egységesen tartalmazná a tervezet, és egyes rezsimeknél határozná meg az eltéréseket.
- Igen előremutató, és a Magyar Helsinki Bizottság által üdvözölt újítások az internet-használat nevesítése és szabályozása, az, hogy a fogvatartottak hívást fogadhatnak, valamint az, hogy a fogház fokozatú fogvatartottak nincsenek formaruha viselésére kötelezve.

144. § d) , 146. § d)

Nem értünk egyet azzal, hogy a börtön végrehajtási fokozatban a zárka, illetve lakóhelyiség ajtajának nyitva tartása opcionális lehetőség legyen. Úgy gondoljuk, az a megfelelő megoldás, ha a fogvatartott a körleten belül szabadon mozoghat napközben. Az ajtók állandó napközbeni zárva tartása súlyos nehézségeket okozna a börtönben szolgálatot teljesítők számára is a keletkező többletfeszültségek miatt.

158. §

Az elítélt jutalmazási formái közül kikerült a dicséret illetve a személyes szükségletekre fordítható összeg növelése. Mivel a dicséretek nyilván tartják, és azokat is figyelembe veszik a fokozatváltásról, feltételes szabadságra bocsátásról szóló döntéseknél, ezért annak eltörlése hátrányt jelenthet, azzal, hogy a tanulás, munka során kapott dicséret ösztönző hatású is lehet. Tény, hogy a jelenlegi gyakorlatban a fogvatartottak a lehetséges jutalmak közül rendszerint dicséretet kapnak, más kedvezményből nem részesülhetnek. A dicséret bv. kódexből történő kihagyása azonban nem jelent megoldást, mivel ezzel vélhetően a jutalmazás is visszaszorulna.

Javasoljuk, hogy a részletes szabályokat előzze meg az az általános szabály, hogy a jutalmazás és a fenytés alkalmazása a fokozatosság elvének figyelembe vétele mellett történjen.

Mivel a fenytések között a személyes szükségletekre fordítható összeg legfeljebb 50%-al történő csökkentéséről a tervezet rendelkezik, ezért javasoljuk, hogy annak ellenpárja (a személyes szükségletekre fordítható összeg egy hónapra, legfeljebb 100%-al történő növelése) a jutalmak között jelenjen meg.

159. §

Egyfelől pozitív megoldás, hogy a fogvatartott fenytésének lehetőségeit kibővíti a tervezet, mivel a korábbi gyakorlat a három fennálló lehetőség közül a feddással szankcionálandónál súlyosabb ügyekben a legtöbb esetben a magánelzárást alkalmazta. A tervezet 159.§(2) e) pontja szerint fenytésként a kapcsolattartás meghatározott alkalmakra vagy legfeljebb három hónapi időszakra korlátozható a 166. §-ban felsorolt bizonyos kapcsolattartási formák tekintetében. A csomagküldés korlátozását e körben nem tartjuk indokoltnak, ezért javasoljuk, hogy a 159.§ e) pontból a 166.§ c) pontjára való utalás kerüljön ki.

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

Emellett üdvözöljük a tervezet azon szabályait, amelyek a fenytés végrehajtásának felfüggesztéséről rendelkeznek (157.§(4)).

160. §

A magánelzárás részletes szabályai a biztonsági elkülönítés hatályos jogszabály szerinti előírásait veszik alapul, ami az i), és l) pont tekintetében túlságosan szigorú szabályozást eredményez, utóbbi pedig sértheti egy súlyosan nikotinfüggő fogvatartott Emberi Jogok Európai Egyezményének 3.cikkében foglalt jogait is. Ezért javasoljuk, hogy e két pont kerüljön ki a 160.§ (3) bekezdés alatti felsorolásból.

Üdvözöljük viszont a magánelzárással kapcsolatos azon módosítást, amely szerint annak végrehajtása előtt illetve az alatt orvos és pszichológus együttesen vizsgálja meg a fogvatartott „alkalmasságát” a magánelzárás megkezdésére, illetve folytatására.

163. §

Javasoljuk, hogy a tervezet rendelkezzen arról, hogy a fegyelmi elkülönítés idejét számítsák be a kiszabott magánelzárásba.

171. §

A tervezet nem határozza meg a csomag méretét és súlyát, ami szerintünk hasznos volna annak érdekében, hogy ne alakulhassanak ki jelentős különbségek az intézmények között.

Kimaradt a 6/1996 (VII.12.) IM rendelet azon szabálya, amely szerint parancsnoki engedély alapján a csomagot a hozzátartozó közvetlenül az intézetben is átadhatja. Ezen rendelkezés azonban a fogvatartottak hozzátartozói számára a magas postaköltségek megtakarítása miatt hasznos, ezért javasoljuk annak tervezetbe foglalását [6/1996 (VII.12.) IM rendelet 91.§(7)].

175. §

Javasoljuk, hogy a látogatás időtartama minden rezsimben legalább egy óra legyen, ennél kevesebb a nemzetközi ajánlásokba ütközik, sőt a CPT fent idézett jelentése szerint az egyórás időtartam is kevés (lásd a „Végrehajtási fokozatok és rezsimek általában” címszó alatt írottakat). Emellett egy óránál rövidebb időtartam a kapcsolattartás lényegének megvalósítására nem elég, ráadásul oda vezethet, hogy a lakóhelyüktől távol elhelyezett fogvatartottakat meglátogató kapcsolattartók időben többszörösét utazzák annak az időnek, amit a meglátogatott személlyel töltenek.

Javasoljuk, hogy a szervezeti egység vezetője engedélyezhesse azon személyek látogatását, akik igazoltan, rajtuk kívül álló okból késik le az egyeztetett időpontot.

Javasoljuk, hogy határozati formában döntsenek a látogatásból való kizárásról, annak érdekében, hogy az ellen jogorvoslattal lehessen élni.

182. § f)

Az f) pontban foglalt szabályozást spekulatív jellege miatt nem támogatjuk, javasoljuk, hogy abban az esetben ne legyen engedélyezhető látogató intézeten kívüli fogadása, kimenő, rövid

Magyar Helsinki Bizottság

tartamú eltávozás és eltávozás, ha az intézet magatartási szabályait a fogvatartott súlyosan megszegte.

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

185. § (7)

Javasoljuk, hogy a bv. felügyeleti ügyész is vizsgálja rendszeresen a biztonsági elkülönítésben lévő fogvatartottakat.

189. § (3)

Javasoljuk, hogy az ajtók zárva tartásának meghosszabbításáról [(2)bek.] is haladéktalanul értesítsék az ügyészt, azaz a (3) bekezdés egészüljön ki ezzel a rendelkezéssel.

198. §

Alkotmányosan aggályos a személyi szabadságot súlyosan veszélyeztető közvetlen támadás elhárítása céljából a lőfegyverhasználat engedélyezése, legalábbis definiálandó azon bűncselekmények köre, amelyek olyan fokban veszélyeztetik a személyi szabadságot, hogy azokra arányos reakció az élet kioltására alkalmas lőfegyver használata.

223. §

Az egészségügyi ellátással kapcsolatban többször felmerült már annak a lehetősége, hogy a fogvatartott fizesse meg a részére nyújtott egészségügyi ellátás költségeit ugyanúgy, ahogy a nem fogvatartott személyek fedezik saját egészségügyi ellátásuk költségét. A Bizottság álláspontja az, hogy a rászorultságtól teljesen függetlenül nyújtott ingyenes egészségügyi ellátás biztosítása nem szükségszerű, így azzal az elvvel egyet lehet érteni, hogy azok a fogvatartottak, akik meg tudják fizetni saját egészségügyi ellátásuk költségét, kötelezhetőek legyenek erre. A rendszer részletszabályainak kidolgozása során alapul szolgálhat a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényben foglalt közgyógyellátási jogosultság szabályrendszere azzal, hogy a fogvatartotti státuszból fakadó korlátozó feltételeket (pl. hogy a fogvatartott munkájáért a nem fogvatartott állampolgárhoz képest csak az előző évi minimálbér harmadára jogosult, így sokkal kevesebb jövedelmet kap, ráadásul nincs társadalombiztosítási, egészségbiztosítási jogviszonya sem, nyugdíjra sem jogosult a bv-beli munkavégzés után) maradéktalanul figyelembe kell venni.

229. § (4)

A drogprevenációs részleggel kapcsolatos speciális célt javasolt részletezni, legalább olyan formában, ahogy azt az előterjesztés a gyógyító-nevelő csoport esetében teszi, azaz elő kellene írni a fogvatartottak állapotának megfelelő jellegű és idejű foglalkoztatást, oktatást, valamint pszichoterápiás kezelést, esetleg annak rendszerességét is (lásd a tervezet 232. §-tól).

241. § i)

A havi 15 ezer forint letéti pénz nem elegendő a rendszeres kivásárlási költségek fedezetére, különös tekintettel arra, hogy csomagot kéthavonta kaphat a fogvatartott. Mindemelllett kodifikációs szempontból nem szerencsés törvényben szabályozni a kérdést ilyen módon, hiszen 3 év múlva az inflációra tekintettel törvényt kell majd módosítani. Javasolt például a mindenkori

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

minimálbérhez igazítani az összegeket, amely az éves költségvetési törvény módosításával – utaló szabály jellegéből adódóan – megoldja a problémát.

241. §

A 30 perces látogatási minimum idő nem elegendő arra, hogy a látogató-fogadás lehetősége érdemben be is töltsen a célját (lásd fent 175.§-nál írtakat is), gyakorlatban az a tipikus, hogy a törvényi minimumnál szélesebben nem biztosítanak az egyes intézetek jogosultságot a fogvatartottak számára (természetesen vannak kivételek e tekintetben is), és főleg szabadságvesztés végrehajtásánál, ahol gyakran fordul elő, hogy messziről jönnek a hozzátartozók, inkább a hosszabb időtartamú látogatások lehetővé tétele lenne indokolt, legalább egy óra időtartamban.

244. § (5)

A „külső munka” meghatározás máshol nem szerepel az előterjesztésben, a következetesség kedvéért javasoljuk az „intézetben kívüli munka” terminológia használatát

249. § (2)

A bekezdés kiegészítendő a következő tartalommal: akkor sem lehet értesíteni a külképviseleti szervet, vagy a kapcsolattartás további fenntartását meg kell akadályozni, ha a fogvatartott menekültkénti vagy oltalmazotti elismerés iránti kérelmet nyújtott be, és a menedékjogi eljárás folyamatban van, tekintettel a menedékjogról szóló 2007. év LXXX. törvény 42. §-ának (1) bekezdésére és 73. §-ára.

255. § (2) bekezdés

A kártérítési kötelezettség tárgyában lefolytatandó eljárás részletszabályai nincsenek meghatározva a tervezetben, e körben utalunk a panasz eljárás részletszabályainak hiányával kapcsolatos kritikára.

262. § (2) bek c) pont

Indokolt a pártfogó felügyelő kötelezettségeként meghatározni annak megítélését, hogy felmerül-e igény az elítélt gyógyintézetben, illetve szociális intézményben való ellátás vagy elhelyezésére. Az előterjesztés csak arról szól, hogy a pártfogó a fogvatartott jelzése esetén intézkedik a fogvatartott intézeti elhelyezése érdekében, azonban vannak olyan fogvatartottak, akik nem képesek maguk megítélni azt, hogy szükséges-e az ilyen intézkedés, különösen igaz lehet ez a gyógyító-nevelő csoportban elhelyezett fogvatartottakra.

264. § g) pont

Mivel gyakorlatilag a „jogszabályban meghatározott külön intézkedés” kitétel definiálja ezt a meghatározást, az tartalmilag üres.

281. § (2) bekezdés b) pont

Javasolt szöveg: „feltéve, hogy *jogerősen* elítélték”

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

284. §

Mivel a 2007. évi II. törvény 52. § (2) bekezdése előírja a bv-bíró számára, hogy vizsgálja a visszaküldési tilalmat,

- szükséges utalni erre a szabályra
- az is előírandó, hogy végzéssel határoz a bv. bíró,
- szükség esetén vagy kérelemre legalább meghallgatást kell tartani a kiutasítás végrehajthatósága tárgyában,
- a bíró köteles beszerezni a menekültügyi hatóság véleményét a visszaküldési tilalom fennállása kérdésében

292. § (2) bek

Nem tartjuk azt a megközelítést szerencsésnek, hogy az IMEI-ben elhelyezett betegekre főszabályként a fogvatartottakra vonatkozó szabályok vonatkoznak, mert azt a korábbi „hagyományt” jeleníti meg, miszerint a kényszergyógykezelt elsősorban fogvatartott, és csak másodsorban beteg. Véleményünk szerint ez fordítva igaz (erről árulkodik az előterjesztés fogalomhasználata is), és a kényszergyógykezelés alatt állókra vonatkozó „alapelvi” szabályoknak is ezt a megközelítést kellene tükrözniük.

Meglátásunk szerint egyáltalán nincsenek szabályozva az előterjesztésben a következő kérdések:

- őrzés- felügyelet-ellenőrzés, intézetben belüli mozgás hogyan alakul a betegek esetében,
- életrend meghatározottsága
- mivel nem zárkákban, hanem kórtermekben kerülnek elhelyezésre a kényszergyógykezelés alatt álló személyek, így az egészségügyi jogszabályok az irányadóak az elhelyezés tekintetében
- ajtók nyitva tartása nincs szabályozva
- fürdési lehetőség naponta biztosítandó a betegek számára
- nincs szabályozva a szabadidő egyéni vagy csoportos eltöltése
- hangsúlyozni indokolt az egyéniesített kezelés fontosságát
- elő kell írni az IMEI számára, hogy ha a betegnek nincs törvényes képviselője, és a cselekvőképessége korlátozott, az IMEI köteles intézkedni a törvényes képviselő kirendelése, vagy a cselekvőképességet érintő gondnokság iránti eljárás megindítása iránt

293. § (4) bekezdés

Hangsúlyozandó, hogy az érintettet egészségügyi jogszabályok alapján irányadó jogairól és kötelezettségeiről is tájékoztatni kell.

295. § (3) bekezdés

Szükséges előírni a törvényes képviselő tájékoztatását is a várható elbocsátásról.

298. § (2) bekezdés

Az önrendelkezéshez való jogon kívül szükséges utalni az egészségügyi jogszabályokban meghatározott tájékoztatáshoz, valamint a képviselőhöz való jogra is (utóbbi vonatkozásában különösen a betegjogi képviselő szerepe fontos a törvényes képviselő/gondnok nélküli betegek esetében).

300. § (1) bekezdés

Nem világos, hogy az internetes telefonálás, levelezés, internet használata miért kizárt az előterjesztés szerint.

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

300. § (2) bekezdés

Szükséges jogorvoslattal megtámadható határozati forma előírása a kapcsolattartás korlátozása/megtiltása esetén, és az is, hogy tiltás/korlátozás alkalmazása esetén is legyen kötelező felülvizsgálat előírva.

305. § (3) bekezdés

A „beteg állapotától függően” szövegrész helyett az „amennyiben azt a beteg állapota indokolja” megfogalmazás a szerencsésebb.

327. § (2)

Szükséges lenne annak meghatározása, hogy a rendőrség általi „bekísérés” hogyan illeszkedik a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvényben vagy a Be.-ben meghatározott intézkedések közé, különös tekintettel arra, hogy milyen kényszerítő eszközök használatára van lehetőség a bekísérés során.

327. § (5)

A fiatalkorú javítóintézeti befogadásakor minden esetben szükséges lenne az orvosi vizsgálat, nem csupán azokban az esetekben, amikor egyébként észlelik a külsérelmi nyomot a befogadásakor, vagy a fiatalkorú azt állítja, hogy bántalmazták. Az általánostól eltérő szabályok e tekintetben az életkori sajátosságok miatt indokoltak. Amennyiben a fiatalkorú befogadásakor történő orvosi vizsgálat nem kerül be a normaszövegbe, mindenképpen szükséges a befogadást követő haladéktalan, legkésőbb 24 órán belüli orvosi vizsgálat megkövetelése, az általános szabályokkal megegyező módon (vö. 89. §).

328. §

(2) bekezdéshez

Az előterjesztés 91. §-ával megegyező módon a törvényszövegnek itt is utalnia kellene arra, hogy a fiatalkorúnál nem tartható tárgyak körét külön jogszabály határozza meg, illetve hogy ha a fiatalkorú által a javítóintézetben tartani kívánt tárgy nem szerepel a külön jogszabályban, de a tárgy javítóintézetben tartása a 328. § (2) bekezdés alapján nem lehetséges, birtoklását a javítóintézet igazgatója döntésével megtiltja.

(4) bekezdéshez

Amennyiben a fiatalkorú úgy nyilatkozik, hogy az adott tárgy intézeten kívüli megőrzéséről, illetve értékesítéséről nem tud gondoskodni, az életkori sajátosságok miatt indokolt lenne, hogy kérelmére szülőjét, gyámját, más hozzátartozóját erre fel kelljen hívni, és a tárgy megsemmisítésére csak akkor kerülhessen sor, ha az arra felhívott sem tesz a felhívásnak eleget.

332. § (1)

A normaszöveg szintjén kellene megjeleníteni azt, hogy a fiatalkorúak életkoruk, egészségügyi és nevelési szempontok alapján való csoportosítása nem csupán lehetőség, hanem követelmény, vagyis nem így „csoportosíthatóak”, hanem e szempontokra tekintettel kell őket csoportosítani.

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

333. § (1) és (2)

Amennyiben a (2) bekezdés a) és b) pontjában foglaltak megvalósulnak, az igazgatónak automatikusan engedélyeznie kellene az együttes elhelyezést. Amennyiben az engedélyezés mégis az igazgatói mérlegelés tárgya marad, mindenképpen indokolt, hogy a döntés határozati formában szülessen meg, és az ellen jogorvoslattal lehessen élni.

335. §

Az e paragrafusban foglaltak miatt a 325. § (3) bekezdése szükségtelen.

336. § (1) j) – 337. § (1) e)

Szükséges a két rendelkezés viszonyának tisztázása.

339. § (4)

A fiatalok esetében is biztosítani kellene az elektronikus levelezést, mint kapcsolattartási formát, illetve e bekezdésben is fel kellene külön tüntetni, hogy a fiataloknak lehetősége van az internet alapú telefonszolgáltatás vagy videotelefon használatára, amint ez a tervezet 341. § (2) bekezdésében megjelenik.

341. § (2)

A kapcsolattartás során internet alapú telefonszolgáltatást vagy videotelefont használó fiatalok számára is heti négy alkalommal kellene a telefonálást lehetővé tenni; nem indokolható, hogy az internetes kommunikációs formát választóknak kevesebb alkalommal van lehetőségük a telefonálásra.

342. §

Javasoljuk az internet használatára rendelkezésre álló alkalmak számának növelését heti három alkalomra.

344. §

Nem világos a jelenlegi törvényszöveg alapján, hogy a látogatás milyen formában, közvetlen ellenőrzéssel vagy anélkül történik-e. Lehetővé kellene tenni emellett a látogató intézeten kívüli fogadását a javítóintézeti nevelés alatt álló fiatalok esetében is.

344. § (1) bekezdés

Mindenképpen szükséges a látogatás minimális időtartamának egy órára emelése, amennyiben pedig arra lehetőség van, ennél is nagyobb minimális látogatási időtartam biztosítása. Ez fele meg

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

ugyanis a fogvatartással foglalkozó különböző nemzetközi szervezetek és ajánlások elvárásainak (lásd az elítéltekre vonatkozó szabályozással kapcsolatban írottakat).

351. § (3)

Rendelkezni kell a biztonsági intézkedésként elrendelt biztonsági elkülönítés maximális időtartamáról.

352. §

A törvénytervezet szövege nem határozza meg megfelelően, hogy milyen esetekben rendelhető el a fiatalkorú biztonsági elhelyezése, csupán arra utal, hogy arra a fiatalkorú „magatartásának rendeződése” érdekében van szükség. Nem világos továbbá, hogy van-e különbség a biztonsági elhelyezés és a biztonsági elkülönítés között. (Amennyiben a két kategória megegyezik, a 351. § (3) bekezdéséhez fűzött megjegyzés értelemszerűen tárgytalan.)

356. § (2) d)

Egyértelművé kell tenni, hogy a 337. § (2) bekezdés a)-d) pontjában felsorolt foglalkozásokon és programokon a fiatalkorú nem jutalomként vehet részt, csupán az intézet által ezen felül biztosított programokon való részvétel jelenhet meg jutalomként.

358. § (3)

Szükséges annak törvényszövegbe foglalása, hogy a zárt jellegű intézeti részlegre vonatkozó további szabályokat jogszabály állapítja meg.

361. § (7)

A „hosszú időtartamú eltávozás” kategória korábban nem szerepelt a tervezetben.

375. §

Jelenlegi formájában elfogadhatatlannak tartjuk az előzetes letartóztatásban lévőkre előirányzott kettős szabályrendszert. Az előterjesztés jelenlegi verziója szerinti általános végrehajtási szabályok olyan módon és mértékben korlátozzák a jogerősen bűnösnek még nem talált előzetes letartóztatottak különböző jogait, amelyek alkotmányosan elfogadhatatlanok. Az előzetes letartóztatás célja a büntetőeljárás sikerének biztosítása, az előzetes letartóztatottaknak tehát csak olyan jogai és olyan mértékben korlátozhatók, amelyek és amilyen mértékben az a büntetőeljárás megghiúsításának megakadályozásához feltétlenül szükségesek. Ebből a szempontból nem fogadható el, hogy fő szabály szerint az előzetes letartóztatottak ne vehessenek részt a csoportos programokon és fülkés beszélő formájában tarthassák a kapcsolatot az engedélyezett kapcsolattartóikkal. Külön probléma, hogy az előterjesztés úgy rendelkezik, hogy nincs meghatározva, milyen szempontok alapján rendelheti el a parancsnok az enyhébb szabályok

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

alkalmazását, nincs biztosítva a letartóztatott joga arra, hogy folyamodjon ezen szabályok alkalmazása iránt és nincs biztosítva a jogorvoslat az elutasítás esetére.

Legfeljebb olyan módon lenne elfogadható a kettős szabályrendszer, ha az enyhébb szabályok lennének általánosak, és csak kivételes esetben (pl. a büntetőeljárás megghiúsítására tett kísérlet, az intézmény rendjének súlyos, vagy ismételt megzavarása esetén, stb.), jogorvoslattal támadható határozatban lennének életbe léptethetőek a szigorúbb végrehajtási szabályok.

375. (2)–(3) bekezdés

A fentieknek megfelelően azt tartanánk elfogadhatónak, ha az előzetes letartóztatottak főszabály szerint részt vehetnének a csoportos szabadidős, sport és kulturális programokon, tehát ez ne kivételes, engedélyhez kötött lehetőség legyen, egyebekben pedig a jelenlegi „enyhébb végrehajtási szabályok” legyenek az általánosan alkalmazandó szabályok az előzetes letartóztatás végrehajtása során.

380. § (1) bekezdés b) pont, 383–386. §

Javasoljuk, hogy a 380. § (1) bekezdés ba)-bh) pontok alatt felsorolt kapcsolattartási jog gyakorlásának szabályai feleljenek meg a fogház végrehajtási fokozat enyhített rezsimje szerinti szabályoknak, az általunk javasolt változtatásoknak megfelelően.

388. § (3) bekezdés

Üdvözöljük a törvénytervezet azon rendelkezését, mely szerint a védő is jogosult telefonbeszélgetés kezdeményezésére az előzetes letartóztatását töltő terhelttel, mely rendelkezés nagymértékben hozzájárul a terhelt hatékony védelemhez való jogának szélesebb körű érvényesüléséhez.

393. § (2) bekezdés

Indokolt lenne a dicséret megjelenítése a jutalmak között (lásd az általános szabályok kapcsán tett megjegyzéseinket), indokolt továbbá megjeleníteni az internethasználat, az elektronikus levelezés, internet alapú telefonszolgáltatás vagy videotelefon rendkívüli igénybevételét, illetve a végrehajtott fenyítés nyilvántartásának törlését a jutalmak között, az általános szabályokkal összhangban. Itt utalunk arra, hogy míg az előzetes letartóztatásukat töltők esetében a személyes szükségletekre fordítható összeg növelése megjelenik a jutalmak között, addig az általános szabályok alapján a jutalmazás ilyen formájára nincs lehetőség, noha az meglátásunk szerint indokolt lenne (lásd az általános szabályok kapcsán tett megjegyzéseinket).

393. § (1) bekezdés d) pont

Javasoljuk, hogy a fenyítésként alkalmazandó magánelzárás időtartamát legfeljebb tíz napban határozzák meg, megegyezően a fogház végrehajtási fokozatban szabadságvesztésüket töltőkre vonatkozó szabályokkal.

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

397. §

E körben felhívánk a figyelmet arra, hogy a fiatalkorúak esetében a javítóintézeti elhelyezés főszabályá emelése lenne indokolt, így a fiatalkorúak esetében az előzetes letartóztatást csak különösen indokolt esetben lehetne büntetés-végrehajtási intézetben végrehajtani. E szemléletet a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény vonatkozó rendelkezéseiben kellene megjeleníteni.

A fiatalkorúak elhelyezésével kapcsolatban felhívjuk a figyelmet arra, hogy az állampolgári jogok országgyűlési biztosa OBH 4841/2007 számú vizsgálata során megállapította: a fiatalkorúak előzetes letartóztatásának nem javítóintézetben vagy fiatalkorúak büntetés-végrehajtási intézetében, hanem megyei vagy más országos büntetés-végrehajtási intézetben való végrehajtása visszasságot okoz a gyermeknek a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemre és gondoskodásra való jogával összefüggésben. Ennek megfelelően az előzetes letartóztatásban lévő fiatalkorúak büntetés-végrehajtási intézetben való – kivételes – elhelyezése kapcsán a törvény szövegében álláspontunk szerint meg kell jelennie annak a követelménynek, hogy a fiatalkorút mindenképpen fiatalkorúak büntetés-végrehajtási intézetében kell elhelyezni.